

การใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

The Use of Saraniyadhamma Principles to Develop the Duty Performance by the Members of the House of Representatives

¹พระไตรเทพ เอี่ยมศรีวงศ์ และ ²เกษฎา ผาทอง

¹Phra Traithep Aimsriwongsa, and ²Ketsada Phathong

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University, Thailand

E-mail: ¹sugus006@gmail.com, ²ketsada.iadp@gmail.com

Received April 18, 2025; Revised May 11, 2025; Accepted July 4, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาหลักสาราณียธรรมกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2. วิเคราะห์การใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ 3. เสนอแนะแนวทางการใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การศึกษาข้อมูลเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 12 รูป/คน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับบริบทและตรวจสอบความสมบูรณ์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคสามเส้า แล้วนำมาเสนอเป็นข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า 1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่อันดีงาม ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางคนรู้จักมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตใจเมตตา ให้ความเคารพผู้หลักผู้ใหญ่ รู้จักแบ่งปันสิ่งของ รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ทำให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และก็มีคุณสมบัติธรรม 2) การใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้เป็นไปตามหลักสาราณียธรรม ด้วยจริยธรรมทางการเมืองและพระพุทธศาสนา ซึ่งจะเห็นได้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายท่าน ให้ความเคารพให้ความเชื่อฟัง แล้วก็ยึดถือหลักคุณธรรม รู้จักมีน้ำใจ เชื้อพ้องเคารพ แล้วก็ตัดสินใจไปในทิศทางเดียวกัน และ 3. แนวทางการใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้มีแนวทางการปฏิบัติหน้าที่โดยใช้หลักสาราณียธรรมมาบูรณาการให้เข้ากับการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่นั้น มีความ

จำเป็นอย่างมาก และการแสดงออกที่สำคัญส่วนใหญ่ คือการพูดจาอ่อนน้อมถ่อมตน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การให้ความเคารพซึ่งกัน

คำสำคัญ: หลักสารานิยธรรม; การปฏิบัติหน้าที่; สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร; คุณธรรมทางการเมือง; การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

Abstract

This article aimed to 1. study the principles of Saraniyadhamma (virtues conducive to communal harmony) in relation to the performance of duties by Members of Parliament; 2. analyze the application of Saraniyadhamma principles in the duties of Members of Parliament; and 3. propose guidelines for utilizing Saraniyadhamma principles to enhance the performance of Members of Parliament's duties. The project was a qualitative research study that employed document analysis of existing research and in-depth interviews with 30 key informants, along with focused group discussions involving 12 selected participants. The research used content analysis techniques concerning context, and data validation was conducted using triangulation techniques. The findings were presented descriptively. Research findings were as follows: 1) Members of Parliament have applied Saraniyadhamma principles in their performance of duties in commendable ways. Some Members of Parliament demonstrated generosity, compassion, respect for elders, sharing, and mutual support, leading to orderly and fair conduct; 2) The performance of Members of Parliament aligned with Saraniyadhamma principles, encompassing political ethics and Buddhist teachings. Many Members of Parliament showed respect, obedience, moral commitment, kindness, willingness to listen, and unified decision-making; and 3. The integration of Saraniyadhamma into the duties outlined in the constitution was crucial. The primary expressions of this integration included courteous speech, humility, generosity, and mutual respect.

Keywords: Saraniyadhamma principles; Performance of duties; Members of parliament; Political ethics; Good governance

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยแบ่งออกเป็นอยู่ 2 รูปแบบ คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภา จะเห็นว่าการทำงานของแต่ละฝ่ายมีการทำงานที่แตกต่างกันออกไป เห็นได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังขาดองค์ประกอบอยู่หลายอย่าง ซึ่งอาจจะนำมาให้เห็นถึงความไม่เคารพหรือขาดวุฒิผู้นำ (กวี วงศ์พุด, 2550; รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2544) มีความจำเป็นที่จะต้องนำหลักพระพุทธศาสนามาควบคุม ไปกับการปฏิบัติหน้าที่ของ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น หลักสาราณียธรรมจึงมีความจำเป็นอย่างมากเพื่อก่อให้เกิดความสามัคคีปรองดองของคนในสังคม หรือในตัวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเอง อาจจะสามารถกล่าวได้ว่าพุทธศาสนามีความจำเป็นที่จะน้อมนำจิตใจให้ตัวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้มีจิตใจหรือความปรองดองความสามัคคี เพื่อที่จะนำไปสู่ความเคารพยำเกรงของประชาชนทำให้เกิดความรักความสามัคคี หรือการไตร่ตรอง หรือการปฏิบัติตัวอย่างถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา (ภูภาณจน กฤษฏี ปลื้มรัมย์ และ เกษภา ผาทอง, 2566) จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำจึงมีความจำเป็นอย่างมาก ที่จะน้อมนำคำสอนตามพุทธศาสนาเพื่อที่จะได้นำมาปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้องดังกล่าแล้ว หลักสาราณียธรรมจะทำให้เกิดภาพลักษณ์ของหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ได้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้เห็นถึงศักยภาพในการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างมาก ทำให้ได้เกิดการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง และนำไปสู่ความสามัคคีของคนในสังคมและคนไทยทั้งชาติ (ปริดา กุดหอม, 2565) การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงมีความจำเป็นอย่างมากต่อการทำงานไม่ว่าต่อเพื่อนร่วมงาน หรือหมู่คณะ หรือคนในสังคมก็ตาม ทำให้เกิดความรักความสามัคคีความปรองดอง จะให้เห็นความรักใคร่สามัคคีปรองดองในหมู่คณะ (อารีย์ พันธุ์จันทร์, 2565) การตระหนักถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนา และตัวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเองก็ต้องเข้าใจรับรู้ รับฟังและน้อมนำหลักกับพุทธศาสนาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะหลักที่จะทำว่ามีความสำคัญอย่างไรต่อการปฏิบัติหน้าที่ หากไม่มีหลักธรรมในการสร้างกระบวนการสื่อสารทางการเมือง จะส่งผลทำให้เกิดความขัดแย้งในสังคมอย่างกว้างขวางได้ (จิรเดช นาคพงษ์, 2567)

การใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนเป็นไปตามหลักปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นการพูดจาอ่อนน้อม ถ่อมตน การปฏิบัติหน้าที่ การมีไมตรีจิตการให้เคารพซึ่งกันและกัน การปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ เพื่อที่ประโยชน์สูงสุดของคนไทยทั่วประเทศ (กรวิชญ์ บุญมี, 2567) และจะมองเห็นได้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะมีคุณธรรมประจำใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นตามหลักศาสนาต่าง ๆ ของแต่ละท่าน แต่ละคน ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นจะมีเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจได้อย่างถูกต้อง จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญเป็นไปได้อย่างดีมากยิ่งขึ้น ทำให้แต่ละท่าน แต่ละคน มีมีจิตใจอ่อนน้อมถ่อมตนในการปฏิบัติหน้าที่ทำให้สภาผู้แทนราษฎรเพื่อจะได้นำหลักธรรมมาเป็นเครื่องดำเนินชีวิตในประจำวันได้เป็นอย่างดี ดังนั้น หลักสาราณียธรรมคือหลักที่สามารถใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนได้เป็นอย่างดี และยังสามารถนำหลักธรรมนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ไม่ว่าจะเป็นความนอบน้อมความเอื้อเฟื้อความเมตตาความกรุณาต่าง ๆ ของในหลักสาราณียธรรม ซึ่งจะเห็นได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน การที่มีหลักธรรมประจำใจหรือมีคุณธรรมประจำใจ จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามหลักของความเมตตากรุณา ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าถ้าบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีหลักธรรมแล้ว การที่จะปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ก็จะสามารถสำเร็จรួมนไปด้วยดีได้ อย่างไม่มีอะไรมาขัดข้องของหมองใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักสาราณียธรรมกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
2. เพื่อวิเคราะห์การใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

หลักสาราณียธรรม

หลักสาราณียธรรม ตามพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2539) พระพุทธเจ้า ได้ทรงตรัสหลักธรรมอันจะเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความสามัคคี ให้เกิดขึ้นในสังคมเอาไว้ 6 ประการด้วยกัน อยู่ในหมวดธรรมที่เรียกว่า สาราณียธรรม 6 ซึ่งเป็นหลักธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึง เป็นหลักธรรมที่จะเสริมสร้างความรู้สึกที่ดีให้เกิดขึ้นต่อกันและกันอยู่เสมอ ในยามที่ระลึกถึงกัน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคี มีความน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้นด้วย อันจะนำมาซึ่งความสุข ความสันติ ความมั่นคง และความ เจริญก้าวหน้าทั้งหลายทั้งปวง ดังพระพุทธวจนะ บทที่ว่า “สมคฺคฺยานํ ตโป สุโข ความสามัคคีของหมู่คณะเป็นเหตุนำความสุขมาให้” หากสังคมทั่วไปต้องการที่จะเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นอันเดียวกันให้เกิดขึ้น ก็ควรนำเอาหลักธรรมธรรมทั้ง 6 ประการไปใช้อยู่ตลอดเวลาในการปฏิบัติหน้าที่

การสร้างเสริมให้สังคมสันติสุขได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้นมีปัจจัยสำคัญของการสร้างเสริมการอยู่ร่วมกันเพื่อสังคมสันติสุข คือ การมีสติแยกแยะ พิจารณาปัญหาต่าง ๆ ด้วยปัญญาจะสามารถนำพาสังคมไปสู่สันติสุข (Damnoen & Somruay Pindon, 2025) ในขณะเดียวกันการแสดงออกทางใจด้วยความเมตตา โดยตั้งใจปรารถนาดีต่อผู้อื่น เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่สามารถมองเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมและทำให้สังคมสันติสุข (คุณากร เกื้อดวง, 2566) หลักสาราณียธรรม เป็นหลักที่มีความสามัคคีทำให้คนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้และเข้าอกเข้าใจกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และทำให้คนในสังคมรู้จักการรักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกันซึ่งในส่วนของพุทธศาสนา ยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ทั้งคนในสังคมและในพุทธศาสนาด้วยกันได้ Klomkul et al., 2023)

ดังนั้น หลักสาราณียธรรม จึงเป็นหลักอีกอย่างหนึ่งที่คนในสังคม หรือไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานใดก็ตามสามารถนำมาปรับใช้และปรับปรุง ทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขความเจริญรุ่งเรืองจะเห็นได้ว่าทุกคนย่อมมีหลักหรือคุณธรรมประจำใจอยู่แล้ว แต่ถ้ามีหลักศานานี้จะทำอยู่ด้วยก็จะทำให้ตนเองและครอบครัว หรือคนใกล้ชิดมีความสุขความเจริญในคุณธรรมมากยิ่งขึ้น เพราะว่าหลักสาราณียธรรมนั้นคือหลักแห่งความสามัคคีความปรองดอง ความรักใคร่ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก

ภาวะผู้นำ

ผู้นำ คือกลุ่มคนที่ได้รับการยกย่อง หรือที่ผู้ถูกเลือกตั้งมาให้เป็นผู้นำได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ตัวเองได้ตั้งไว้อย่างมีจุดหมายแน่วแน่ ซึ่งผู้นำต้องมีความรักใคร่มีคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น การสั่งการ และการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นสามารถปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ได้อย่างดี (กวี วงศ์พุด, 2550; รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2544) มีความสามารถรอบรู้ และสามารถสั่งการเป็นผู้นำเป็นแบบอย่างของคนรุ่นหลังและคนรุ่นใหม่ได้ ผู้นำ คือสามารถจัดการในสิ่งต่าง ๆ ได้ดี ไม่ว่าเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ตาม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้นำในแต่ละหน่วยงานสาขาอาชีพใดก็ตาม ก็จะมีคุณสมบัติของตัวเองแล้วทำให้ตัวเองให้มีความเคารพเชื่อถือได้อย่างดีไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานหรือองค์กรใดต่าง ๆ ก็ตาม ผู้นำ ถือว่าเป็นบุคลากรที่สำคัญที่จะทำให้หน่วยงานต่างประสบความสำเร็จได้อย่างดี (Dubrin, 1998; Flippo, 1967) เช่น ผู้บริหาร ผู้จัดการ ประธานกรรมการ หรือผู้อำนวยการ รวมไปถึงผู้ว่าปลัดกระทรวง ประธานรัฐสภานายกสภา หรือประธานองค์กรบริหารส่วนตำบล ก็ตาม ผู้บังคับบัญชาต่าง ๆ ย่อมมีคุณสมบัติในตัว ในการเป็นภาวะผู้นำอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ตาม ฉะนั้นผู้นำต้องเป็นแบบอย่างให้กับประชาชน ให้กับลูกน้องผู้ใต้บังคับ ผู้นำ ถือว่าเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงานได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น หน่วยงานแต่ละหน่วยงานจึงได้รับการยกย่องและให้การนับถือเพราะว่ามีผู้นำที่ดี (ฐิตินา อิมรรัตน์, 2558)

ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้เกิดความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างดี ผู้นำที่ดี หน่วยงานที่ดี เพราะว่ามีผู้นำมีคุณลักษณะในการแสดงออกในการจัดการในการบริหารงานทำให้หน่วยงานนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องตามระเบียบแบบแผน เป้าหมายที่วางไว้ ทำให้หน่วยงานมีจุดหมายและดำเนินงานได้อย่างถูกต้องตามที่ตัวเองต้องการ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา โดยหลักการแล้วสภาผู้แทนราษฎรจะประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนทั้งประเทศ แต่วิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อาจจะเป็นการเลือกตั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ได้ สดแล้วแต่รัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศจะกำหนดไว้

การเลือกตั้งโดยตรง หมายถึง การเลือกตั้งที่ให้ประชาชนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ไปปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้แทนโดยตรง (สิริวัฒน์ สุภรณ์ไพบูลย์, 2524)

การเลือกตั้งโดยอ้อม หมายถึง การเลือกตั้งที่ให้ประชาชนไปเลือกตั้งผู้ที่จะไปทำการเลือกตั้งแทนตนในภายหลัง

สำหรับสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทย ตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบันสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีทั้งที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงและโดยอ้อม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับจะกำหนดไว้ ยกเว้นสภาผู้แทนราษฎรชุดแรก ที่มาจากการแต่งตั้งตามพระธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475 รัฐธรรมนูญที่กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาจากการ

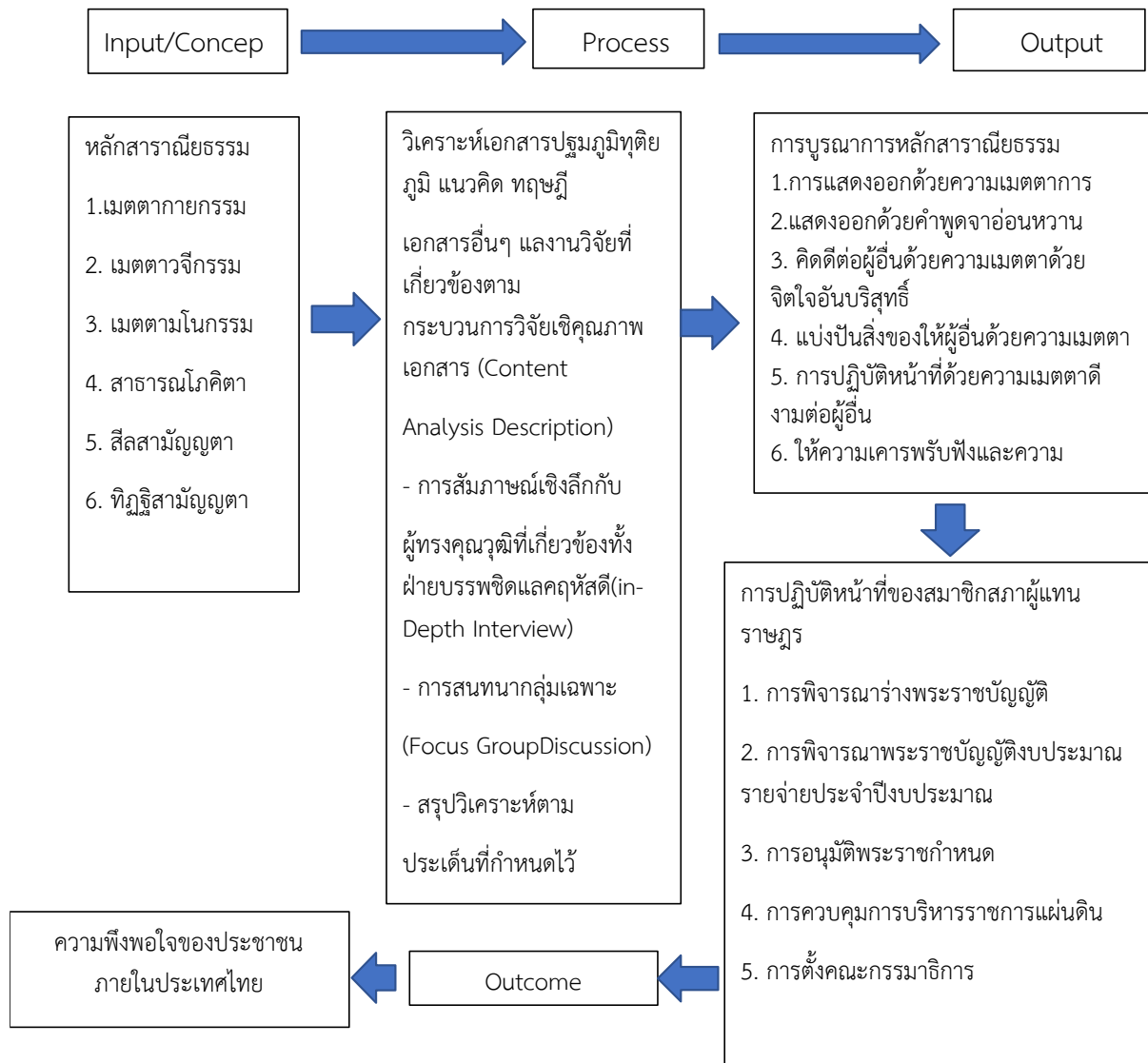
เลือกตั้งโดยตรงได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2489 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2490 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2511 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ส่วนรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาจากการเลือกตั้งโดยอ้อม ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495 โดยให้ราษฎรเลือกผู้แทนตำบลก่อน แล้วให้ผู้แทนตำบลไปเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกทีหนึ่ง

สรุป การปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภานั้น โดยหลักการแล้วสภาผู้แทนราษฎร จะประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนทั่วประเทศ ซึ่งวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อาจเป็นทั้งแบบโดยตรงหรือโดยอ้อม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ การเลือกตั้งโดยตรงคือการที่ประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครให้เข้าไปปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้แทนโดยตรง ส่วนการเลือกตั้งโดยอ้อม คือการที่ประชาชนเลือกบุคคลที่จะไปทำหน้าที่เลือกผู้แทนอีกต่อหนึ่ง สำหรับประเทศไทยนั้นในประวัติศาสตร์การเมืองไทย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีทั้งที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงและโดยอ้อม แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของระบบตัวแทนในประเทศไทยที่มีความหลากหลายตามบริบททางการเมืองและรัฐธรรมนูญในแต่ละช่วงเวลา

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษางานวิจัยเรื่อง การใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งจะมีลักษณะกรอบแนวคิดที่สำคัญในการศึกษางานวิจัย รวมถึงผลลัพธ์ของการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ แนวคิดทฤษฎีจากหลายแหล่งเพื่อที่จะมารวมกันอยู่ในวิจัยเรื่องนี้ประกอบไปด้วย หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการรวบรวมหลักธรรมแล้วนำมาบูรณา

การกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยใช้หลักธรรมอันดีที่สุด ประกอบไปด้วย เมตตาทายกรรม (การแสดงออกด้วยความเมตตา) 2. เมตตาวิจิตรกรรม (การแสดงออกด้วยคำพูดจาอ่อนหวาน) 3. เมตตาโมกกรรม (คิดดีต่อผู้อื่นด้วยความเมตตาด้วยจิตใจอันบริสุทธิ์) 4. สาธารณโภคิตา (แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นด้วยความเมตตา) 5. สีสสัมมัญญาตา (การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเมตตาดีงามต่อผู้อื่น) 6. ทิฏฐิสัมมัญญาตา (ให้ความเคารพรับฟังและความคิดเห็นของผู้อื่น) เพื่อที่จะนำมาสังเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือผู้ทรงคุณวุฒิตามคุณสมบัติ เลือกแบบเจาะจง ได้จำนวน 30 รูป/คน แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม 1) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ 17 รูป/คน 2) นักวิชาการด้านนิติศาสตร์ 2 คน 3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) จำนวน 2 คน 4) อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) จำนวน 1 คน 5) ตัวแทนวัดหรือพระ 6 รูป/คน และ 6) ประชาชน 2 คนคัดเลือกมาจากความเหมาะสมและความรู้ความสามารถโดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2. การสนทนากลุ่มเฉพาะ

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อวิเคราะห์ค้นหาองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสารานุกรมการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 12/รูปคน ประกอบด้วย นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน นักวิชาการทางนิติศาสตร์ จำนวน 2 คน นักการเมือง จำนวน 2 คน นักวิชาการทางพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป/คน และ ประชาชน จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ด้วยวิธีการจัดเตรียมร่างโครงสร้างคำสัมภาษณ์ และกำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยการปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็นและตรวจสอบ หลังจากนั้น นำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำให้เหมาะสม

2. แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ

แบบสนทนากลุ่มเฉพาะได้จากร่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก สังเคราะห์และนำมาสร้างคำถามในการสนทนากลุ่มเฉพาะ ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของรูปแบบงานวิจัย

การรวบรวมข้อมูล

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ เป็นไปตามกรอบจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (จด บันทึกเสียง/ภาพ) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

2. การสนทนาเฉพาะกลุ่ม โดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ เชิญผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะจากการสุ่มแบบเจาะจง โดยใช้วิธีสนทนากลุ่มเฉพาะ 3 ชั่วโมง (จด บันทึกเสียง/ภาพ) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อเสริมข้อมูลในประเด็นที่ยังบกพร่องจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ในส่วนที่บกพร่อง โดยไม่มีการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย แต่จะเฝ้าดูสิ่งที่เกิดขึ้นในกิจกรรมแล้วนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับสิ่งอื่น

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย วิธีการบูรณาการ และควบคุมคุณภาพงานวิจัยด้วยเทคนิคการวิเคราะห์สามเส้า

ผลการวิจัย

1. หลักสาราณียธรรมกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีความจำเป็นอย่างมากต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การปฏิบัติหน้าที่จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำหลักพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ หรือเป็นแนวทางเพื่อที่จะให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ดังนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคนตระหนักถึงการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองแล้วนำหลักสาราณียธรรมมาประยุกต์ให้เข้ากับการปฏิบัติหน้าที่ นั่นหมายความว่าจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ที่มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม หรือปฏิบัติได้อย่างตรงไปตรงมา ทำให้งานแต่ละฝ่ายเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสภา มีความสอดคล้องกันกับผู้ที่สัมภาษณ์ท่านที่ 7 กล่าวไว้ว่า หลักพระพุทธศาสนาเป็นหลักของทางสายกลาง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรท่านใดนำมาประยุกต์ใช้แล้วปฏิบัติตามก็จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงไปด้วยดีได้ นั่นก็หมายความว่าหลักสาราณียธรรม มีความจำเป็นอย่างมากต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะว่าจะจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจที่จะทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคนใช้สติปัญญาในการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่

2. การใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การแสดงออกหรือการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ยังมีบางท่านบางคนมีการแสดงออกที่ยังไม่เรียบร้อย ยังขาดคุณสมบัติในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้นการใช้หลักพุทธศาสนาหรือหลักสาราณียธรรมเพื่อมาพัฒนาในการปฏิบัติหน้าที่ จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปได้ดีมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้วยการแสดงออกด้วยทางวาจาทางกายแสดงความคิดหรือทางอารมณ์ นั่นก็หมายความว่า การใช้หลักธรรมมาเป็นเครื่องปฏิบัติ หรือเป็นแนวคิดประจำใจ จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปด้วยดี ตามหลักของพุทธศาสนาหรือหลักของประชาธิปไตยอย่างมั่นคง ดังนั้นการแสดงออกไม่ว่าจะเป็นทางคำพูดหรือทางกายจึงมีความจำเป็นอย่างมาก ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่จะทำให้ทุกคนรู้จักแสวงหา รู้จักจุดอ่อนหรือจุดแข็งของตนเองและของผู้อื่น เพื่อจะนำมาต่อยอดหรือปรับปรุงให้ตัวเองได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละท่าน แต่ละบุคคล จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการนำมาใช้หรือปรับปรุง เพื่อแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น การใช้หลักสาราณียธรรมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนา หรือการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างมาก จะเห็นได้ว่าการใช้หลักการเพื่อพัฒนานั้นย่อมมีการปรับปรุงและแก้ไขอยู่ตลอดเวลา ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีความกระชับ หรือมีความมั่นใจในการแสดงออกมากยิ่งขึ้นและยังทำให้มีคุณธรรมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผู้สัมภาษณ์ท่านที่ 15 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางคนต้องนำหลักสาราณียธรรม มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง

3. แนวทางการใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยสังคมไทยทุกวันนี้มีความจำเป็นอย่างมาก ที่จะต้องนำหลักพระพุทธศาสนามาใช้ในการดำรงชีวิต หรือการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อให้สังคมด้วยกันอยู่ด้วยความสามัคคี ดังนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงมีความจำเป็นอย่างมากกับการใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อพัฒนาในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมาก และสิ่งที่สำคัญที่สุดเพื่อจะเป็นหลักหรือนำมาให้อำนาจจิตใจของตัวผู้ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดีมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การปรับปรุงหรือการแก้ไขตัวเองให้เป็นไปตามหลักสาราณียธรรม ควรทำอย่างยิ่ง เพื่อที่จะได้พัฒนาตัวเองและคนรอบข้างให้มีจิตสำนึกและความรัก ความเคลื่อนไหวอย่างใกล้ชิดเคียงกัน ดังนั้นคนในสังคมจึงต้องคิดประจำวันมากยิ่งขึ้น คนในสังคมจึงมีความจำเป็นอย่างมากต่อการนำหลักธรรม เพื่อที่จะมาพัฒนาตัวเองหรือแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นต่อไปในภายภาคหน้า ดังนั้น การใช้หลักสาราณียธรรมจึงเป็นหลักที่สำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคนทุกคนในสังคมหรือในโลกปัจจุบันอย่างยิ่ง สอดคล้องกับผู้สัมภาษณ์ท่านที่ 21 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ควรที่จะศึกษาหลักพระพุทธศาสนาให้มากเพื่อที่จะได้นำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่า มีประเด็นหลักที่สำคัญควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

การใช้หลักสาราณียธรรมกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ประเทศไทยมีการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และได้มีการเปลี่ยนการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา จึงทำให้มีรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นในประเทศไทยจนมาถึงปัจจุบัน ประเทศไทย มีการใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2560 ทำให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2560 อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ราชกิจจานุเบกษา 6 เมษายน พ.ศ. 2560) มาจนถึงปัจจุบันเป็นที่ตระหนักดีว่า สภาพปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรมและผลประโยชน์ทับซ้อน (กนกนาถ นามกิง, 2561) กล่าวได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นอย่างมาก การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันพูดถึงคุณสมบัติหลายอย่างและหน้าที่การปฏิบัติงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่าง ๆ รวมไปถึงการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีคุณค่า มีการปฏิบัติงานอย่างไรให้ตรงไปตามระเบียบแบบแผนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้รับเลือกมาจากการเลือกตั้งของคนไทยทั่วประเทศ การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ยังต้องคำนึงถึงบทบาทและความสำคัญในด้านต่าง ๆ ที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ในฉบับปี พ.ศ. 2560 ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ และความคาดหวังที่บัญญัติไว้ในการศึกษา รวมไปถึงการพัฒนาด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจปากท้อง ความเป็นอยู่ของประชาชนคนไทยทั่วประเทศ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำได้ดียิ่งขึ้น ตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ซึ่งคุณค่า และความสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับปี 2560 ได้พูดถึงการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจนว่าจะต้องทำอะไรบ้างอย่างไร ดังนั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงต้องมีความรู้ ความสามารถ หรือคุณสมบัติเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่

อย่างสมบูรณ์ แบบตรงไปตรงมาตามหลักจริยธรรม เพื่อที่จะได้ปฏิบัติหน้าที่ได้ตรงกับรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนดไว้อย่างถูกต้อง (เอกภพ เหล่าบุญล้อม และ สุกิจ ชัยมุสิก, 2564)

วิเคราะห์การใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทุกวันนี้บางท่านยังขาดความรู้ ความสามารถ แนวทาง หรือการปฏิบัติให้ตัวเองมีคุณสมบัติที่ดีอย่างไร ให้เป็นไปตามกระบวนการ หรือกฎเกณฑ์ หรือการใช้ถ้อยคำวาจาที่เหมาะสมต่อเพื่อน ๆ และหมู่คณะอย่างถูกต้อง การที่นำหลักพระพุทธศาสนา มาใช้เพื่อที่จะได้เป็นเครื่องดำรงจิตใจให้การปฏิบัติหน้าที่ได้ดีมากยิ่งขึ้น ดังนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางคนยังขาดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา หรือหลักสาราณียธรรม ว่ามีความสำคัญอย่างไรต่อการปฏิบัติหน้าที่ จะเห็นได้ว่าเพื่อนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางคน ยังใช้ถ้อยคำที่ไม่เหมาะสม หรือยังขาดความรู้ ความสามารถในการที่จะอภิปราย หรือข้อมูลที่จะมานำเสนอต่อองค์ประชุมหรือต่อสภาผู้แทนราษฎร ทำให้ควรที่จะศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาให้มาก ๆ เพื่อที่จะได้นำความรู้ ความสามารถมาขัดเกลากิเลสของตนเอง ทำให้ตนเองได้มีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดีมากยิ่งขึ้น แต่ก็ยังมีเพื่อนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกหลายท่านที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักพระพุทธศาสนา หรือหลักสาราณียธรรม ซึ่งจะเห็นได้จากการประชุมนั้นก็หมายความว่ามีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีความเคารพให้ความยำเกรงต่อเพื่อน ๆ หรือหมู่คณะด้วยกัน ทำให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามหลักของสาราณียธรรมอย่างมาก ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญฐา แยมสรพล (2559) พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะอยู่ในหน่วยงานใด ถ้าเรามีจิตสำนึกและมีหลักพระพุทธศาสนาประจำใจการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ก็จะสามารถสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะว่ามีความเป็นหมู่คณะมีความสามัคคีความปรองดองซึ่งกันและกัน ทำให้มีการขับเคลื่อนไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้อย่างง่ายดาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ คุณากร เกื้อดวง (2566) พบว่า การตั้งใจปรารถนาดีต่อผู้อื่น เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่สามารถมองเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมและทำให้สังคมสันติสุข เพราะว่าความสามัคคีเป็นจุดเริ่มต้น หรือเป็นการแสดงออกเพื่อหมู่คณะหรือคนส่วนรวม ส่วนใหญ่ทำให้งานในส่วนรวมส่วนใหญ่สามารถทำได้ด้วยดีไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อส่วนรวมหรืองานส่วนตัวก็ตาม ดังนั้น หลักสาราณียธรรมจึงมีความจำเป็นอย่างมากต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทำให้เป็นเครื่องประจักษ์ได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่นั้นมีความลึกซึ้งและความเข้าใจของความสามัคคีได้อย่างถูกต้อง

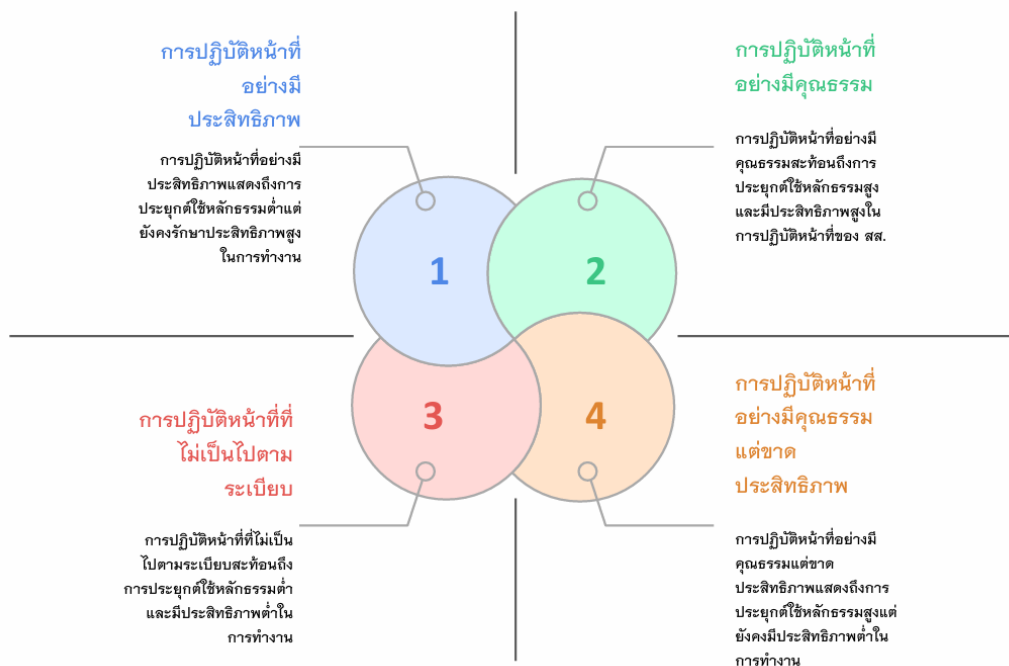
แนวทางการใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผู้นำ คือ กลุ่มคนที่ได้รับการยกย่อง หรือที่ผู้ถูกเลือกตั้ง มาให้เป็นผู้นำได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ตัวเองได้ตั้งไว้ ผู้นำต้องมีความรักใคร่มีคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น การชี้แนะการสั่งการ และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นสามารถปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ได้อย่างดีมีความสามารถรอบรู้ และคอยสั่งการเป็นผู้นำ เป็นแบบอย่างของคนรุ่นหลังและคนรุ่นใหม่ได้ ผู้นำ คือสามารถจัดการในสิ่งต่าง ๆ ได้ดี ไม่ว่าเรื่อง

ใดเรื่องหนึ่งก็ตาม ดังนั้น จะเห็นได้ว่าผู้นำในแต่ละหน่วยงานสาขาอาชีพใดก็ตาม ก็จะมีคุณสมบัติของตัวเองแล้วทำให้ตัวเองให้ความเคารพเชื่อถือได้อย่างดี ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานหรือองค์กรใดต่าง ๆ ก็ตาม ผู้นำ ถือว่าเป็นบุคลากรที่สำคัญที่จะทำให้หน่วยงานต่างประสบความสำเร็จได้อย่างดี เช่น ผู้บริหาร ผู้จัดการ ประธานกรรมการ หรือผู้อำนวยการ รวมไปถึงผู้ว่าปลัดกระทรวง ประธานรัฐสภานายกสภา หรือประธานองค์กรบริหารส่วนตำบลก็ตาม ผู้บังคับบัญชาต่าง ๆ ย่อมมีคุณสมบัติในตัวในการเป็นภาวะผู้นำอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ตาม ฉะนั้น ผู้นำต้องเป็นแบบอย่างให้กับประชาชน ให้กับลูกน้องผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับการนำเสนอของ ลูทิตมา อิมรตัน (2558) พบว่า ผู้นำ คือผู้ที่ถูกยกย่องจากประชาชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่ตัวเองได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องตามที่ตัวเองได้ตั้งหมาย หรือเป้าหมายที่ตัวเองต้องการได้อย่างชัดเจนการที่จะเป็นผู้นำที่ดี ต้องมีคุณสมบัติหลาย ๆ ด้านผู้นำก็ได้เป็นตัวชี้วัดให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้ประสบความสำเร็จ และมีความเจริญรุ่งเรืองในแต่ละหน่วยงานหรือองค์กร

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยนี้จะเห็นได้ว่าการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นวุฒิสภา หรือการปฏิบัติตามหลักสาราณียธรรม จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกในราชฎานั้น ได้สร้างความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาในสังคม ให้สังคมได้เห็นถึงความเจริญเติบโตของงานของพระพุทธศาสนา และการนำหลักธรรมมาใช้ให้ผสมผสานกันระหว่างการเมืองการปกครองกับพระพุทธศาสนา สามารถเชื่อมโยงเข้าหากันได้อย่างถูกต้องตามหลักของวิชาการหรือตามหลักของการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพอธิบายได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) โดยจัดแสดงผ่านมุมมองของ การประเมินการปฏิบัติหน้าที่ของ สส. ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การปฏิบัติหน้าที่อย่างมีคุณธรรมและมีประสิทธิภาพ

เป็นรูปแบบการปฏิบัติงานที่เหมาะสมที่สุดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แสดงถึงการมีเจตนาอันบริสุทธิ์ ยึดหลักธรรมโดยเฉพาะหลักสาราณียธรรม เช่น เมตตา ความสามัคคี และความรับผิดชอบ ต่อสังคม ควบคู่กับการมีความสามารถในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การร่างกฎหมาย ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร และเป็นตัวแทนประชาชนอย่างจริงจัง

2. การปฏิบัติหน้าที่อย่างมีคุณธรรมแต่ขาดประสิทธิภาพ

สะท้อนถึง สส. ที่มีเจตนาดี ซื่อสัตย์ ยึดถือหลักธรรม แต่ยังไม่มีความรู้หรือความสามารถในการบริหารจัดการงานหรือมีข้อจำกัดด้านวิธีการทำงาน ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างเต็มที่ แม้จะเป็นผู้ที่ได้รับความเชื่อถือในด้านจริยธรรม

3. การปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่เป็นไปตามระเบียบ (ทั้งด้านคุณธรรมและประสิทธิภาพต่ำ)

เป็นลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ แสดงถึงการละเลยทั้งจริยธรรมและประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน การละเมิดกฎหมาย หรือขาดจิตสำนึกในการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน

4. การปฏิบัติหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพแต่ขาดคุณธรรม

เป็นลักษณะของ สส. ที่อาจมีความสามารถในการด้านเทคนิคหรือการบริหารจัดการ แต่ขาดความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส หรือมีพฤติกรรมที่ขัดต่อหลักคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมือง เช่น การใช้อำนาจในทางมิชอบ

สรุป หลักสาราณียธรรม ในฐานะหลักธรรมสำคัญสามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดในการประเมินและพัฒนาแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อย่างรอบด้าน เพราะช่วยเน้นย้ำถึงการรักษาจริยธรรม ความเมตตา และความสามัคคีในหมู่ผู้แทน ขณะเดียวกันก็ต้องไม่ละเลยความสามารถในการปฏิบัติงานเชิงประสิทธิภาพเพื่อให้การเมืองเป็นไปเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ต้องการสื่อให้เห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนเป็นอย่างไร และควรแก้ไขอย่างไร เพื่อที่จะได้เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนหรือกลุ่มคน หรือหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ การใช้หลักพระพุทธศาสนาเป็นจิตยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อที่จะให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความราบรื่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเคารพแบ่งปันสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น ผลการวิจัยนี้ทำให้เห็นถึงการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามหลักสาราณียธรรม คืออย่างไร และควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไร กล่าวได้ว่าสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรบางท่าน ยังขาดคุณสมบัติเกี่ยวกับสาราณียธรรมอยู่หลายประการ ดังนั้น การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ มีธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจแล้วก็จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ไปด้วยความถูกต้องและยุติธรรมมากยิ่งขึ้น ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางท่านยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักสาราณียธรรม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ รัฐบาลควรที่จะตั้งหน่วยงานหรือองค์กร เพื่อที่จะคอยอบรมหรือให้ความช่วยเหลือหรือปลูกฝังด้านจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ดียิ่งขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายท่านเข้าใจเกี่ยวกับบริบทกับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักสาราณียธรรม และยังมีอีกหลายท่านที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่และจริยธรรมอย่างถูกต้อง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ รัฐบาลควรตระหนักถึงจริยธรรมในการทำงานต่าง ๆ เพื่อที่จะให้การปฏิบัติหน้าที่ออกมาได้อย่างสมบูรณ์แบบตามหลักพระพุทธศาสนา ควรที่จะตั้งหน่วยงาน หรือทำความเข้าใจไม่ว่าจะเป็นการอบรมหรือประชุมต่าง ๆ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า นักวิชาการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกันคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ควรที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดหลักพระพุทธศาสนาเป็นหลักเพื่อที่จะได้มีการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ รัฐบาลควรที่จะตั้งหน่วยงานคอยสอดส่องดูแล หรือคอยแนะนำในเรื่องจริยธรรมของการปฏิบัติหน้าที่ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ ๆ ของการปฏิบัติหน้าที่กับการบูรณาการในหลักสาราณียธรรม เพื่อการพัฒนาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้เกี่ยวกับองค์กรต่าง ๆ ได้อย่างดีเยี่ยม หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ควรคำนึงถึงความสำคัญของหลักพระพุทธศาสนาเพื่อที่จะได้เป็นศูนย์รวมแห่งความสามัคคีในองค์กรหรือในหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานของเอกชน เพื่อที่จะได้ไปพัฒนาในการทำวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกนาถ นามกิ่ง. (2561) *คุณลักษณะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนารีวิทยาเขตบางบอนกรุงเทพฯ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.*
- กรวิชัย บุญมี. (2567). การใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 9(4), 76 – 85. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/BSJ/article/view/266700>
- กวี วงศ์พุดม. (2550). *ภาวะผู้นำ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพ.
- คุณากร เกื้อดวง. (2566). การอยู่ร่วมกันเพื่อสังคมสันติสุขโดยใช้หลักสาราณียธรรม 6 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 8(1), 82-93. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/BSJ/article/view/259068>
- จิรเดช นาคพงษ์. (2567). รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองเชิงพุทธของผู้บริหารเทศบาลนครเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง. *วารสารพุทธนวัตกรรมและการจัดการ*, 7(4), 198-210. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/bim/article/view/272360>
- จิตติมา อิมรรัตน์. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโขง อำเภอน้ำใหม่ จังหวัดจันทบุรี* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ณฐา แยมสรวล. (2559). การประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองในการปฏิบัติงานวิชาชีพพยาบาลปฏิบัติงานวิชาชีพพยาบาลในโรงพยาบาลบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 1(1), 49-58. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jmbr/article/view/138204>
- ปรีดา กุดหอม. (2565). *บทบาทด้านการปกครองท้องถิ่น ตามหลักสาราณียธรรม 6 ในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ภูกาญจนาภรณ์ ภูลันรัมย์ และ เกษภา ผาทอง. (2566). บทบาทของผู้นำชุมชนในการเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการธรรมทรรณ*, 24(1), 93-110. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/dhammathas/article/view/268877>
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์.

- สิริวัฒน์ สุภรณ์โพธิ์. (2524). *กฎหมายรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อารีย์ พันธุ์จันทร์. (2565). *แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติงานตามหลักสาราณียธรรมของบุคลากรสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- เอกภพ เหล่าบุญล้อม และ สุกิจ ชัยมุสิก. (2564). คุณลักษณะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของบุคลากรสภาภาคไทย. *วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 19(2), 103–111. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/mgsj/article/view/255848>
- Damnoen, S., & Somruay Pindon, P. P. (2025). A Synthesis of Buddhist Principles based on King's Philosophy towards Sufficiency Agricultural Learning for Community Self-Reliance. *Journal of Educational Management and Research Innovation*, 7(1), 1–12. Retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemri/article/view/275962>
- Dubrin, A. J. (1998). *Leadership: Research findings, practice, and skills*. Boston: Houghton.
- Flippo, E. B. (1967). *Principle of personnel administration*. New York: McGraw-Hill.
- Klomkul, L., Damnoen, S., Sawasdee, U., & Wilairadtanakun, A. (2023). Network development of Buddhist communication innovative space for media literacy of Thai youths. *Journal of Namibian Studies: History Politics Culture*, 35, 919–935. <https://doi.org/10.59670/jns.v35i.3381>